

РЕЦЕНЗІЇ

Н.В. Марадик

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології і державного управління
Ужгородського національного університету*

**Рецензія на монографію І. Дудінської та М. Цірнер
«Децентралізація публічної влади у країнах Центральної та Східної Європи
(на прикладі Словаччини, Польщі та України)»¹**

Проблема децентралізації влади на сьогодні є надзвичайно актуальною, особливо для України з огляду на ситуацію, що склалась у ній. Поняття децентралізації згадується в ст. 132 Конституції України, де зазначається, що територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності й цілісності державної території, поєднанні централізації та децентралізації в здійсненні державної влади. При цьому проблематика децентралізації вже досить тривалий час перебуває в полі зору вітчизняних науковців з огляду на успішний досвід її реалізації в країнах Європейського Союзу. У середині минулого століття тема децентралізації була чи не найбільш актуальною політико-правовою темою у світі. У країнах пострадянського простору, а також у країнах Східної Європи цей процес розпочався тільки на початку 1990-х рр. Однак сьогодні вже можна вести мову про значний прогрес певних держав (наприклад, Польщі, Чехії, Словаччини) у цьому напрямі та про досягнення ними загальної мети – створення оптимальної системи територіального устрою, реформування органів державної влади та створення ефективного місцевого самоврядування, підвищення якості надання публічних послуг, покращення місцевої інфраструктури тощо.

Реформування системи державного управління й місцевого самоврядування є одним із необхідних атрибутів утвердження демократії та належних соціально-економічних стандартів. Саме про це свідчить досвід переходу до демократії країн Центрально-Східної Європи. Водночас в Україні політичне реформування має свої особливості. Зниження соціально-економічних показників, неподоланість корупційної системи у владній вертикалі залишаються перешкодою для задекларованих децентралізаційних процесів і реального реформування моделі державного управління в Україні.

У зв'язку із цим поява функціональних досліджень, які відображають практичні аспекти децентралізації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи, є досить своєчасною й важливою подією в науковому світі. Це дослідження є оригінальним, оскільки розкриває проблеми децентралізації в Україні з позиції словацьких науковців.

Монографія складається з трьох розділів, у яких проаналізовано політичний і соціально-економічний аспекти реформи державного управління в названих країнах, законодавство, що стосується окресленої проблематики, особливості фіскальної децентралізації; окреслено повноваження місцевої та регіональної адміністрацій; запропоновано рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-територіальної реформи в Україні.

¹ Дудінська І., Цірнер М. Децентралізація публічної влади у країнах Центральної та Східної Європи (на прикладі Словаччини, Польщі та України): монографія. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2017. – 128 с.

У першому розділі «Децентралізація публічної влади: досвід Словачької Республіки» висвітлено історичні аспекти становлення місцевого самоврядування в Словаччині та здійснено системний аналіз адміністративної й територіальної реформ у державі. Розкрито особливості сучасного етапу децентралізаційних реформ, який став результатом низки ендогенних та екзогенних чинників. Автори детально проаналізували позитивні наслідки децентралізації та негативні тенденції, що супроводжують цей процес.

У другому розділі «Децентралізація публічної влади: досвід Республіки Польща» аналізуються реформи децентралізації Польщі, розглянуто ключові моменти, за допомогою яких децентралізація влади ефективно запрацювала в цій країні. Адміністративна децентралізація в Польщі сприяла самостійному розвитку місцевого самоврядування, покращенню якості життя її громадян, а після вступу країни до Європейського Союзу дала можливість новоствореним адміністративним одиницям бути рівноправними партнерами в міжнародному співробітництві.

Третій розділ «Децентралізація публічної влади: досвід України» присвячений українському досвіду проведення децентралізації влади. На основі зарубіжного досвіду та його зіставлення з вітчизняними здобутками обґрунтовуються сучасні міжнародні тенденції щодо реформ децентралізації, розглядаються інноваційні системи надання якісних послуг населенню та основні принципи й напрями реформ децентралізації влади в Польщі та Словаччині, а також можливі шляхи запровадження зарубіжного досвіду децентралізації на новому етапі державотворення в Україні.

Авторами монографії зроблено обґрунтований висновок, що для утвердження України як демократичної й правової держави принципово важливою є побудова дієвої системи місцевого самоврядування, спроможної своєчасно й ефективно задовольняти потреби громадян, сприяти реалізації їхніх прав. Важливу роль у реформуванні самоврядування відіграє децентралізація влади, що передбачає передачу значного обсягу завдань, функцій і повноважень із центрального рівня на місцевий із належним їх розмежуванням між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Досвід Словаччини й Польщі цілком підходить для України. Україна повинна врахувати не тільки позитивні, а й негативні аспекти та наслідки реформи державного управління, яку обидві названі вище країни вже здійснили. Це допоможе Україні краще підготувати реформу, зберегти гроші й час.

Монографія є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, має наукову та практичну цінність. Результати дослідження можуть бути використані в навчальному процесі під час викладання дисципліни «Державне управління та місцеве самоврядування в країнах Центрально-Східної Європи» майбутнім фахівцям напрямів «Державне управління» та «Політологія». Аналізоване робота буде корисною для експертів та науковців у галузі політичних наук і державного управління, а також посадових осіб органів державної влади й місцевого самоврядування, політичних діячів та громадських активістів.